(इंग्रजी भाषेतील न्यायनिर्णयाचा मराठी भाषेत अनुवाद)

मुंबई उच्च न्यायालयाच्या अधिकारितेतील

दिवाणी अपील अधिकारिता

द्वितीय अपील क्रमांक २८९/२०२०

१. रोहित रमेश पालवे

वय २८, व्यवसाय - शेतकरी

२. रेखा रमेश पालवे

वय ४९, व्यवसाय – शेतकरी

दोघेही राहणार समर्थ अशोक नगर,

दसक, जिल्हा - नाशिक ...अपीलकर्ते

विरुद्ध

१. तुला शंकर पालवे

वय: ६६

राहणार आयएसपी स्टाफ क्वार्टर्स, एफ. क्रमांक ४६,

आयएसपी स्कूलच्या मागे, नाशिक-रोड.

२. पंजाबाई सदू तपसे

वय: ४६, व्यवसाय: घरकाम,

दहेगाव, ताल आणि जिल्हा नाशिक.

३. लक्ष्मीबाई धनाजी पालवे,

वय: ४५, व्यवसाय: घरकाम,

४. रणजेंद्र धनाजी पालवे

वय: ४५, व्यवसाय :-

५. शोभाबाई बाळू पवार

वय: ४९

६. सुनीता धनाजी पालवे

वय:

७. मनीषा धनाजी पालवे

वय:

उत्तरवादी क्र. ३ ते ७ राहणार वडाळा, ता. आणि जि. नाशिक

८. किसन वामन बोराडे,

वय: राहणार पिंपळगाव खांब, ता. व जि. नाशिक

९. शांताराम देवराम @ जयराम नवले राहणार द्वारा किसन वामन बोराडे, भवानी नगर, पोस्ट पिंपळगाव खांब येथे, (अंबड मार्गे), ता. आणि जि.नाशिक.

१०. सुमन बापू मते

वय: ७६

पिंपळगाव खांब,

ताल आणि जिल्हा नाशिक.

११. शोभा नंदू जाधव,

वय: ७४

राहणार आडगाव, ता.जि. नाशिक.

१२. बेबी अशोक पोरजे,

वय: ७१,

राहणार पेगलवाडी, ता. त्र्यंबकेश्वर,

जिल्हा नाशिक.

१३. सिंधुबाई सुखदेव सूर्यवंशी,

वय: ६९

सप्तश्रृंगी माता नगर, नांदुरगाव, पोस्ट माडसांगवी, ता. व जिल्हा नाशिक.

१४. मुरलीधर केरू सोनवणे

वय: वयस्क,

१५. चंद्रभागा केरू सोनवणे,

वय: वयस्क

पिंपळगाव खांब, ता व जि. नाशिक ....उत्तरवादी

————

अपीलकर्त्यांकडून श्री. निखिल एम. पुजारी.

उत्तरवादी क्रमांक ५ ते ७ तर्फे श्री अमेय देशपांडे, कु. नियती सोनटक्के.

——————

न्यायमंच :- न्यायमूर्ती शर्मिला यू. देशमुख

दिनांक :- ६ नोव्हेंबर २०२५.

न्यायनिर्णय :-

१. सह दिवाणी न्यायाधीश कनिष्ठ स्तर, नाशिक यांनी १९९६ च्या नियमित दिवाणी दावा क्रमांक २२७ मध्ये ८ मार्च २०१३ रोजी दिलेल्या निकाल आणि डिक्रीमुळे, त्यातून उद्भवलेल्या पहिल्या अपील न्यायालयाने १५ एप्रिल २०१९ रोजी नियमित दिवाणी अपील क्रमांक ९७/२०१३ मध्ये दिलेल्या समवर्ती निष्कर्षां विरुद्ध वादीने द्वितीय अपील दाखल केले आहे.

२. थोडक्यात खटल्यातील तथ्य असे आहे की, परिच्छेद क्रमांक १अ ते १ड मध्ये वर्णन केलेल्या मालमत्तेच्या बाबतीत वादीने वाटणीसाठी दावा दाखल केला होता. खटल्याची मालमत्ता वडिलोपार्जित मालमत्ता असल्याचा दावा केला जातो आणि मूळ मालकीची ती शंकर नावाच्या एका व्यक्तीची आहे. वादी क्रमांक १ हा रमेशचा मुलगा आहे, जो शंकरचा नातू आहे आणि वादी क्रमांक २ ही रमेशची पत्नी आहे. असा युक्तिवाद केला जातो की उत्तरवादी क्रमांक १ ते १० जे इतर कायदेशीर वारस होते त्यांनी वादीच्या कलम १(क) मध्ये वर्णन केलेल्या दाव्याची मालमत्ता उत्तरवादी क्रमांक ११ आणि १२ ला विकली आणि खंड १अ, ब आणि ड मधील मालमत्तेच्या बाबतीत, उत्तरवादी क्रमांक १३ आणि १४ च्या बाजूने २५ मार्च १९९० मध्ये विक्रीचा करार केला . कार्यवाही प्रलंबित असतांना, वादीने उत्तरवादी क्रमांक ११ आणि १२ सह खटला

निकाली काढला आणि म्हणूनच, वादीच्या खंड १(क) मध्ये वर्णन केलेल्या मालमत्तेच्या बाबतीत कोणताही अनुतोष मागितला गेला नाही.

३. ८ मार्च २०१३ च्या निकालानुसार ट्रायल कोर्टाने अभिलेखावरील पुराव्यांचे विवेचन केले. उत्तरवादी क्रमांक १३ आणि १४ यांनी असा युक्तिवाद केला होता की एकत्र कुटुंबाच्या कल्याणासाठी मालमत्ता हस्तांतरित करण्यात आल्या होत्या. विक्री कराराच्या अंमलबजावणीदरम्यान रमेश जिवंत होता आणि त्याने कराराला आव्हान दिले नव्हते असे नमूद केले. ट्रायल कोर्टाने असे नमूद केले की उलटतपासणी दरम्यान, उत्तरवादी क्रमांक १३ कडून पुराव्यांबाबत कोणताही नकार मिळालेला नाही म्हणजेच कुटुंबातील मुलींच्या लग्नासाठी हे हस्तांतरित करणे कायदेशीर गरजेसाठी होते. ट्रायल कोर्टाने असे निरीक्षण नोंदवले आहे की कुटुंबाला मालमत्ता विकण्याची आवश्यकता नव्हती असे सूचित होत नाही. ट्रायल कोर्टाने असे निरीक्षण नोंदवून खटला फेटाळला की जरी वादींनी उत्तरवादी क्रमांक ११ आणि १२ च्या बाजूने अंमलात आणलेल्या विक्री करारांपैकी एकाच्या विरोधात घोषणा करण्याची विनंती केली असली तरी, उत्तरवादी क्रमांक १३ आणि १४ च्या बाजूने अंमलात आणलेल्या विक्री कराराच्या विरोधात कोणताही अनुतोष मागितला नाही.

४. अपील न्यायालयाने ट्रायल कोर्टाच्या निष्कर्षांची पुष्टी केली आहे आणि असे म्हटले आहे की उत्तरवादी क्रमांक १३ आणि १४ ला विकलेल्या खंड १अ, ब आणि ड मध्ये

नमूद केलेल्या मालमत्तेच्या संदर्भात वाद्यांनी कोणताही अनुतोष मागितला नसल्यास, न्यायालय युक्तिवादांच्या आधारे कोणताही आदेश देऊ शकत नाही.

५. अपीलकर्त्यांच्या- मूळमादीच्या वतीने उपस्थित असलेले विद्वान वकील असा युक्तिवाद करतात की उत्तरवादी क्रमांक १ ते १० यांनी उत्तरवादी क्रमांक १३ आणि १४ च्या नावे मालमत्ता विक्री करारानुसार हस्तांतरित केल्या होत्या, ज्यामध्ये मृत रमेशची स्वाक्षरी नव्हती. त्यांनी असे म्हटले आहे की मालमत्तेच्या वाटणीसाठी दावा दाखल करण्यात आला आहे आणि विभक्त असूनही, वादींचा मालमत्तेत वाटा असल्याने, ती परवानगी द्यायला हवी होती. उत्तरवादी क्रमांक १३ आणि १४ च्या नावे हस्तांतरित करण्याच्या संदर्भात काही अनुतोष मागितला गेला आहे का, असा प्रश्न या न्यायालयाने विचारला असता, अपीलकर्त्यांच्या वतीने उपस्थित असलेले विद्वान वकील हे मान्य करतील की उत्तरवादी क्रमांक ११ आणि १२ च्या नावे निष्पादित केलेल्या विक्री कराराच्या विरोधात घोषणा करण्याची विनंती केली होती, तथापि, उत्तरवादी क्रमांक १३ आणि १४ च्या नावे निष्पादित केलेल्या विक्री कराराच्या विरोधात कोणताही अनुतोष मागितला गेला नाही.

६. मी निवेदनावर विचार केला आहे आणि न्याय चौकशी न्यायालय आणि प्रथम अपील न्यायालय यांच्या निकालांचे अवलोकन केले आहे.

७. प्रकरण प्रलंबित असताना, उत्तरवादी क्रमांक ११ आणि १२ यांच्याशी वाद

मिटवण्यात आला आणि म्हणूनच, उत्तरवादी क्रमांक ११ आणि १२ विरुद्ध कोणताही अनुतोष मागण्यात आला नाही. वादीने उत्तरवादी क्रमांक ११ आणि १२ च्या बाजूने केलेल्या विक्री कराराच्या विरोधात घोषणा करण्याची विनंती केली होती, परंतु उत्तरवादी क्रमांक १३ आणि १४ च्या बाजूने हस्तांतरण बाबतीत कोणताही अनुतोष मागण्यात तो अयशस्वी झाला. वादीने विशिष्ट अनुतोष मागणे आवश्यक होते की उत्तरवादी क्रमांक १३ आणि १४ च्या बाजूने हस्तांतरण सध्याच्या वादी यांच्या वाट्याला बांधील नाही. दाव्यात अशा कोणत्याही अनुतोष मागितल्या जात नसताना, न्यायचौकशी न्यायालय आणि प्रथम अपील न्यायालयाने योग्यरित्या समवर्ती निष्कर्ष काढले आहेत की उत्तरवादी क्रमांक १३ आणि १४ च्या बाजूने मागितलेला कोणताही अनुतोष न मिळाल्यास, खटला रद्द करण्यास पात्र आहे. त्याशिवाय, अभिलेखावरील वर आलेल्या पुराव्यांच्या आधारे गुणवत्तेच्या आधारे, ट्रायल कोर्ट तसेच पहिल्या अपीलीय न्यायालयाने असा निष्कर्ष काढला आहे की उत्तरवादी क्रमांक १३ आणि १४ च्या बाजूने हस्तांतरण कायदेशीर गरजेसाठी होता. हे नाकारता येत नाही की उत्तरवादी क्रमांक १ हा संयुक्त हिंदू कुटुंबाचा कर्ता होता आणि विक्री करार तसेच विक्रीखत त्यानेच अंमलात आणला होता. त्याच्या हयातीत, रमेश यांनी हस्तांतरणाला आक्षेप घेतला नाही. अभिलेखावरील पुराव्यांवरून असे सिद्ध होत नाही की विक्री कायदेशीर गरजेसाठी नव्हती. त्यामुळे हस्तांतरण वादींना बंधनकारक ठरेल. न्याय चौकशी न्यायालय आणि

अपीलीय न्यायालयाने पुराव्यांच्या विवेचनात कोणतीही विपर्यास्तता दाखवली नाही.

८. वरील बाबी लक्षात घेता, विचारार्थ कोणताही महत्त्वाचा कायदेशीर प्रश्न उद्भवत नाही. दुसरे अपील रद्द करण्यात येत आहे.

९. वरील बाबी लक्षात घेता, प्रलंबित अर्जांमध्ये, विचारार्थ काहीही शिल्लक राहिले नाही आणि ते निकाली काढण्यात आले आहेत .

[न्यायमूर्ती शर्मिला यू. देशमुख]

अस्वीकरण

या न्यायनिर्णयाचा मराठी भाषेतील या अनुवादाचा वापर हा पक्षकारास त्याच्या/ तिच्या मातृभाषेमध्ये त्याचा अर्थ समजून घेण्यापुरताच मर्यादित राहील आणि त्याचा इतर कोणत्याही कारणाकरता वापर करता येणार नाही. तसेच इंग्रजी भाषेतील न्यायनिर्णय हाच सर्व व्यावहारिक आणि कार्यालयीन वापराकरिता विश्वसनीय असेल आणि तोच त्यातील आदेशाच्या निष्पादन आणि अंमलबजावणी करता वैध मानला जाईल.